

Bomhai Bóh!

Cíklo 27.
8. julijs.

Létnik 10.
1900.

Serbske njedželske lopjenka.

Wudawaju šo kózdu šobotu w Smolerjez knihicíšchečeńi w Budyschinje a šu tam dostacj sa schtwórtlétnej pschedplatu 40 np.

4. njedžela po šwi. Trojizh.

Romskich 8, 18.

„Ja mam sa to, so nětčiſcheho čaſha čeřpjenja hódne njeſšu teje pschichodneje kraſnoscze, kotař ſo nad nami ſjewicz budže.“

Žane čeřpjenje, kajkež mamu tu w nětčiſchim čaſhu pschetracj, njemože naš dlěje wobcežowacj, hacj ſmy tudy živi. Nashe čaſne žiwenje pak je ſo nam borsy pojmylo. Njeje nam tu, kaž bychmy ſ wětrom a ſ mróczelemi čahnyli, abo kaž bychmy ſo ſ lóždu po morju wjesli, abo kaž bychmy ſ ptaczkom lecžili abo ſe ſchipu, kotař je ſo ſ próka wutſila?

Dokelž pak ma tu kózdžicžli člowjet ſwój wěsty čaſh, ſak dolho dyrbi bycz na ſemi žiwym, — wot ſpocžatka do kónza — duž dyrbimy ſo tež tónle krótki čaſh, w kotrymž ſmy tu živi, ſczeřpliwi a po duchu cziſchi wopokaſacj, a na to čaſakacj, kajki ſměje pola naš žiwenje wukhód. Nashe čeřpjenje wſcho je krótke, duž ſo da lóžhy ſnijecž. Hdyž móžesč ſebi brémjo, kajkež dyrbiſch uěhdze donijecž, kaž ſ jenym wotmachom wot ſo cziſhneč, budžesč ſebi jo wěscze lóžſho njeſč móž.

Schto je „čaſh“ pornijo „wěcznoſci“? — Kaž do cziſta nicžo. Runje tak tež njeſšu nětčiſcheho čaſha čeřpjenja nicžo pornijo tei kraſnosczi, kajkuž budžemý junu ſami na ſebi widžecž. Pomyl ſebi jeno khwilku, kajke wjeſele, kajku ſbóžnoſcz je Bóh tym ſwojim wſchém

pschihotował. Pornjo wſhemu temu nětčiſcheho čaſha čeřpjenja wſchitke do hromadny nicžo njeſšu, hacj ſchtož kapka wody pornjo morju, abo ſchtož mała ſchfričzka pornjo ſlónzu.

Czeho dla ſo jenož tak wjele ludži kſchiza tak jara boji? Teho dla ſo jeho boja, dokelž je nam wſcha pschichodna kraſnoscž hischeče potajena. To wſchak dyrbimy wſchitzu prajicž: My kſcheszijenjo ſmy w Jefuſowym kralestwie hnady hido jowle na ſemi wſcho kraſni a ſbóžni ludžo. My tu ſ wocžomaj widžimy a móžemy ſami ſ wutrobu woptacj, kajki je Bóh ſ nami pscheczelny; wſchak ma tež wot naš kózdy Khrystuſkowe ſnamjo ſam na ſebi, — ale wſcho to je wſchak tola hischeče pschego uěſchto njezyłe a njedokonjane. Wſcho dokonjane mamu ſami ſo hakle w njebjeszach doežakacj.

Mohł jowle na ſemi ſchtó wot naš ſ wocžomaj widžecž, kajka kraſna budže tamna pschichodna kraſnoscž, wón by wěscze wſchón ſczeřpliwy ſwój kſchiz na ſo wſal a ſebi jón dale njeſl. A tajž bychmu wſchitzu drusy tež byli. Sa horschež pjenjes abo ſa někajki kuf čeſeče, kajkuž jowle psched ſobu widži, móže na ſemi někotryžkuliz člowjet wjele, wjele czińicž a czeřpicž. Rjebieska kraſnoscž ſo nam dotal hischeče njeje ſjewila; ſi wěru tu pola člowjekow tež husto hubjenje doſč ſteji. Psche wſchě te mróczele, kajkež člowjekam kſchiz husto načzini, njemože pak ſo tama njebjeska kraſnoscž lóžhy pschedrécž a pscheczishečečz — ſe wſchego teho to pschińdze, ſo mjes člowjekami wjele tajkich njeje, kiz chyli kſchiz a čeřpjenja ſwólniwe a rad lubje na ſo wſacj a je ſczeřpliwi njeſč.

Wschak by ty ham tola tež křesčijanski človjek, duž ho jenož, tak husto hac̄ by w żanym czerpjeniu, se wschemi myzlemi do hamych njebjek pschebadž a wopomu ſebi, tajka tam na naš krafnoſež čaka. Potom budžesč mōz wſcho wjèle lepje ſnjeſež, haj, potom budžesč mōz wſcho to s wjeſelom ſnjeſež. Tehdy, hdž budžem⁹ pola Boha w jeho krafnoſeži, tehdy budže dyrbjecž wěſeže kozdziečki ham wot ho wuſnač: O, wscheje tajkeje krafnoſež, tajkuž ſmēm tudj wužiwac̄, ja nihdj hōdnj njeſbym, dokelž bym ſebi na ſemi ſpochi myzliš, ſo je moje czerpjenie psche wſchu mēru wulke a ſa mnje ežežke, a dokelž bym tule krafnoſež w njebjekach ſpochi ſa něſhto male a ſnadne džeržal.

Wſcho wjeſlý bym, hdž pomyzli, ſak budže mi, hdž poczahnu. Prjecž ſ tutoh' ſemſkoh' dola. Tam ſapocžnie ſo wjeſele, kiž nihdj kónza njeſmēje, Tam radoſež b'dje pschez' nowa.

Ta njewem ničo wo ſtyſku A ſrudobu niz njepytnu, Hdž na wěčnoſež ſej myzli, Sdžerž tajku myzli mi, Jeſu, tu, Hac̄ do njebjek njeſpočahnu.

Hamjen.

Wucžowanje po Božim pižmje

abo

tajle myzle nadendzech, Bože ſłowo cžitajo.
Podawa ſwérny cžitać „Pomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Potražowanje.)

Pschi durjach noweje moſcheje je ſo ſjawný pižar cžapnył. S wulkimi nawocžemi (brylu) na khutnym, starym wobliczu a ſi bělým turbanom na hlowje poſlucha ſměrom na to, ſchtož jemu člowjek ſe wžy powjeda, ſo by jemu ſiſt napižal. Wón njepiža taž my, ale na prawej stronje ſapocžnie a na lewej stronje ſwoje rjadki ſkoneži. Pjero je ſebi ham i čeňkeje, předža proſdneje ſežiny wureſal. Swoje czornidlo (tintu) cžini ſi wodu židke, ſotruž ſi malej ſicžku pſchiliwa. Na moſchejinym dworje žorli ſo cžichu woda w niwkim hatku, hdžez ſo wěrjož muſelman po poſtajenym waschnju wumyje, předy hac̄ ſwoje modlitwy ſpěva. Koło wokolo ſu khody, na dwór wotewrjene, hdžez wſchelazj na ſemi ſedžo ſi korana (= ſe ſwiatych knihow muhamedanow) cžitaja, hlowu hloboko na knihu ſhilenu. Dale nutſka wohladam⁹ ſchulerjow, ſotřiž na lawkach taž pola naš abo po zyglej iſtwje na ſemi ſedžo ſo ſi cžitanjom prožuia. Tich wucžer ſo po ſdacžu njenapina. S poſlanijemymaj nohomaj ſedži wón, ſo ani njehibajo na podložku ſwoj cžibuk (turkowsku trubku) kurjo.

Stara moſcheja je natwarjena na ſkalach nad Arakjom. Wona ſapocžnie roſpadowac̄, a na dworje roſeže trawa. Pižane zyhele abo khachlizj leža tu po dworje. Stražnik, poſtajeny, ſo by ſedžbowal, ſo ſo njeby na moſcheji ničo wobſchodziło, je je ſwulamowal, ſo by je pschedawal. Psches roſpadane ſeženj po hladach do nehdusich ſchulſtich ſtrow a modleñjow. Hnydom pôdla moſcheje roſpaduje džen a bôle khanski hród. S hrodowych pižanych wofnow pohladach do Arakowej hlobiny a dale hac̄ Ararat.

S měſtna roſpadankow wróžimy ſo do města a dóndžem⁹ do kujpelow, hdžez ſo Eriwansky pilnje kupaſa. Tu wohladach kujpjele ſa mnohich a tajke ſa jeneho člowjeka. Kupaſch ſo tu, abo kupaſch ſo tam, ſtajne doſtanjesch dwě ſtri ſa ſwoje potrjebu. W jenej ſtri ſměcha ſo w ſamjenntym koreže ſymna a cžopla woda. Korto, ſo by ſo w nim wukupal, tu njewohladach; wodu ſinjesch ſebi ſi bowom ſ ſamjenntneho korta pschi ſeženje psches cželo. Woda pak wotběhnię po ſamjenjach na ſemi. Druha ſtri je ſa

pschewoblekanje pschiſratwiena. Na požadanie mōžesč ſo po wukupanju tež po wſchech pravidlach pschetolkač (maſtierowac̄) dac̄.

Popoldnju poſdže džem⁹ do měſčanskeje ſahrody, wo kotruž pak ſo město mało poſtara. Na lawzy ſedžo hladam⁹ ſi nowa na hōſkeho hobra, wot naš hižo ſažo dalokeho. Sſlonzo ſczele jemu runje hiſcheze poſledni poſtron dženſniſchego dnja. Poſledni ras wohladam⁹ jeho a wohladam⁹ na njeho; we wježornej rjanosczi wohladam⁹ ju, tamu wýzoku horu, luby nam Ararat! Dutſiſhi džen ma naš dale dowjeſež do Alekſandropola. Šsmý ſo roſhudžili, ſo tu na dompuč ſpodac̄, ſo bychmy ſlawne roſpadanki „armenskeho Pompeja“, stareho hlowneho armenskeho města Uni wohladali. Leta 1319 bu psches ſemjerženje ſahubjene a ſi teho čaſha je město ſajimawe polo roſpadankow.

Doniž ſi Eriwana wotjedzechny, wróžichu ſo knieža, ſotřiž běchu na Wulki Ararat chyli, ſi nam; — tola niz wſchitz. Tich ruſiſi towarzach ſi Wladikawkaſa njebeſche wjazy pschi nich. Spytali ſu, na Wulki Ararat ſaleſež. Ruſiſi towarzach běſche pschi wobczežnym laženju na wulkotnu horu ham do předka kchwatal a hižo rano ſahe njebeſchtaj jeho jeho towarzach wjazy wohladac̄ mohloj. Popoldnju poſdže běſchtaj ſkonečnje na Araratowý wjeſtſk pschiſchloj. Tež tu jeho njebeſchtej nadefchloj. Tak ſebi myzleſchtaj, ſo je ſo ſažo dele wróžil. Tola ani w Sſardar Bulaku, ani w Eriwanje jeho njenadeňdzeschtaj. Spominach na ſtrachnu krajinu a na straci, ſotřiž tebi hroža, podaſchli ſo na wýzoku horu, ſe ſněhom poſtrytu, masch ſawěſčeze pschiſzinow doſež, ſo mōžesč ſo wo jeho ſiženje ſtrachowac̄. Towarſchej tamneho člowjeka a hiſcheze knies, ſotřiž běſche jeho napoſleſek na jeho puežu na horu widžał, wróžichu ſo teho dla hnydom ſi Wulkemu Araratej. Wſchitz wſchak ſo wróžicž njemožachu; jenož někotři běchu ſo na wopyt na horu, ſe ſněhom poſtrytu, pschiſhotowali, a ſi dobray pschiſzini mōžachmy ſo bojecž, ſo mōže ſi prěním njebožom hiſcheze ſo druhe ſtowarſhie, chyli ſi telko na horu. Tjio naſchi towarzachovo ſo potajkim wróžichu, ſo bychu ſi pomožu koſakow ſwědomliwie ſa Wladikawkaſenjom pytali. Kaž ſmý poſdžiſho ſhonili, běſche wuſpeči jich pytanja wulzy ſrudny a ſrudžazy: namakachu jeho we hlobinje — cželo. Po tym, kaž tam jeho cželo ležesche, — dale, ſo bě jeho ſlamana noha hiſcheze cžrij wobuta, a ſo žaneho ſiſčika njebe napižal, — to by ſawěſčeze cžinil, byli wón tu ležo hiſcheze ras ſi ſebi pschiſchol, ſo bychu mandželska a džecži hiſcheze něſhto ſi jeho poſležnich wokomikow ſhonile — wſcho to ſa to ſwědčeſte, ſo běſche jeho hižo pschi padnjenju ſmierž ſe ſwoje ſirowej ſymnej ruku wobjala. Wladikawkaſenowe cželo donjeſtechu koſakojo ſi Ararata do Sſardar Bul wulka. Tu ſwijachu je na wjelbluda, ſo by jo do Uralika donjeſl. S Uralika pschewjeſechu jo do Eriwana, do Alſtaſh a ſkonečnje do Tifliſa na kawſkikh horach. Tu ſu jeho poſhovali.

(Poſtržowanje.)

Lubin a Lubinka

abo

ſaloženje Lubija.

(Skonečnje.)

Reje wotměchu ſo na lužy wonka, dokelž nutſka nihdže rumu njebeſche. A dokelž bě cžma, ſwězachu ſebi koło wokolo wohniki wot lucžwa.

Pschi tajkej mjerwjenzy bě lohko mōžno, ſo na bok minyč ſo nictó njepytnu.

S boka ūki bě rjany haj. Sſrjež tuteho haja pscheſčerac̄ ſulka lipa wotnohi taž ſakrywate ruzj. Tu ſedžo ſkoržeschtaj ſebi naſchej mlodej duſchi, ſak ſo jimaj ſtyscheze, hdžez hromadze bjež njebožetej.

Lubin namolwjeſehe: „Džimoj mjeležo wostajiwſhi wſcheho do zuſeho kraja. Tam ſo namaj žana ſiwa duſcha ſi ženitwje pscheſčiwiwa njeby.“

Lubinka ſo temu ſe ſyłſami wobarasche: „Mjeležo nana nihdži njevotěndu, býrnižež by mi wutroba po tebi a twoje dla ſawutſila. Nan je tola pschezo nan, a njech tež njecha namaj dotal žohnowanje dac̄. Bychli cžekla, by ſo jemu wutroba ſe ſrudobu roſhorila. A tež ſapalenj hněw móhl jeho moriež. Prjedy ſnanou pak by naju jaſlał, a to by ſo cžorne horjo namaj wýſhe hlowy puſko. Se ſyłſami pak chzu jeho proſhež. A to předy njeſastanu, hac̄ ſo jemu wutroba ſmjeheži. Sſnadž napoſleſek tola dowoli, ſo ſměmoj ſwojej bjež.“

Lědom bě to doprajila, hlaſ, dha njenadžizý ſ nimaj wulka žonska ſtupi, zyſe běla jako měžaczkowé ſwětlo.

To běſche „běla baba“, wo kotrejž ſo powjedasche, ſo je ženitvou žadosečivym ſ pomozy a ſ dobrej radže, jeli ſo ſo jím luboſez ſ pôzecziwoſežu hori.

„Moje lube džeczo“, wona ſ luboſečivym hložom ſ Lubinzy počza, „nana ani rudžicž ani hněwacž, ale lubje prokhyč — to je ſdobna wěz. Ale prokhyla by podarmo, hdnyž luby nawoženja njeby khětro pſchestrén rjaneho kraja měl. Tola budžetej pak na wſchém fónzu jora radosečivym dwonk. Lubinej ſo ſchwarny kraj dostanje, a potom budže ſebi wón tebje khroble žadacž móz.“

Duž ſo Lubin ſkrobli: Š wotkel ſym dyrbjal khětro pſchestrén kraja wſacž?“

Wona wotmolwi: „Pytač ſpónđesč, a jón ſmějesch.“

„Kak to pytač? Dyrbjal to ſwojich ludži bronicž, ſo vych ſ nimi na druhého wjercha čahnył a jemu jeho župu wſal, kaž w Němzach něhdžekuli činja? Žadny pſchecziwjerſki mječ mje njeđyrbi strachowacž. Ale to by i hréchom bylo, druhim i mordowanjom kraju a ludži bracž. Hlaſ, moja ruka pſchima radſcho motyku a pluh hacž na čzlowjeka hlebiju a mječ. A woſmje-li hdny brón, dha njeſkonzuju ludži, ale ſchfodne ſwěriſka w ležach, tři mam ſa wozzami a howjadlami du.“

„To eži rubježneje wójny trjeba njeje“, džesche wona, „we wſchelatich krajinach je hiſcheze prósdyh stronow doſež, tři hiſcheze dotal nikomu nježkuſcheja a na ſahydlérijow wočakuja, a ſu rjeſche dyžli wſchě tudomne.“

„A wěſch mi žanu tajku poſkaſež?“

„Wěm, ale tajku, tři je wjele wjazy hóDNA, dyžli župka, kotrež nětko maſch, a dyžli Dubanowa zyla župa. Tudomne hole, paſtwy, luže a pěſki: to wſcho ma ſo pſched tej krajinu khudobne tulecž, kotrež ſmějesch, jeli chzefch.“

A nětko jemu wona dale roſpowjeda:

„Horka na južnej ſemi, hdžej ſlónzo na poſdnju ſteji, je tón tebi pſchizdženym kraju. Dži a pytaj. Rapschecziwo ſlónzu woſmjeſch pucž. To pſches wjele wodow a čzemnych ležow pónđe. A po czežkých prázach a strachach poſkažu ſo rjane horu jako móbre kopjenate rjady. Wysche jeneje budže wulki běly ſokol ležacž, niže njeje pak ſo rěka žolmi. Tam ſaſtań. Ta krajina je dobra a hiſcheze žaneho knjesa nima. Teho dla ſebi ju wſmi a budž nad njej knjes.“

* * *

Lubin ſo ſe ſwojej Lubinku roſzohnowa, ſwojemu domej roſkafa a ſwérneho hejtmana ſa ſaſtupjerja poſtaſi. Potom ſe ſedla ſebi konja, wſa brón a ſekeru a wotjeha ſi dwora. Poſny dowěry, ſo jemu běla baba žanych ſzow načinila njeje, ſo wón čolo ſ ſlónzu naſtajiwſchi wotſal da. Haji, wotſal ſo da, nihdže pak na pucž, hdžej móhlu runu ſmuhu jechacž. A to njebe runa ſmuha, a móžesche malo jechacž, ale džesche ſi wjetſcha pěſchi, dokelž rěki, bahniſcheza a huste ležh jemu to ſadžewachu, tak ſo dyrbjeſche ſebi konja ſkoru pſchezo wjeſcž. Čaſto mjeſeſche ſo pſches ſchtominu pracz, hdžej ani pruzka njebeſkeho ſlónza na dno nježwěčeſche. Druhdj dyrbjeſche tež pſches rěki ſ konjom pluwacž, abo ſebi pſches wulke čeřnje ſe ſekeru čaru rubacž, abo wokoło ſadžewatich bahnow ſo tam a ſem wicž. W nožy lehaſche ſe ſkocžecžom pod krywom hustych ſchtomow, njevjeđzo, hacž jeho džiwe ſwérjo njeſkonzuje.

Wjele dnjow bě ſo běžil, ale hiſcheze žanu horu njewohlada. To drje by něchtóžkuli nadžiju ſpushezil. Wón pak ju njeſhubi. A hdnyž po někotrych dalschich dnjach ſ hoberſkemu ſchtomej pſchindže, kotrehož wjeſch wysche drnhich dožahasche, wón na njón ſaſeh, ſo by hladal, hdže te pſchilubjene horu ſu. Hlaſ, pytažymaj wočomaj ſo horu poſkaſchu, wot naſdala kaž dolhe kopjenate rjady.

Skonečnje dozpě rjanu horu, wysche kotrejž wulki běly ſokol ſehrawaſche a tež niže rjanu rěku wuhlada. To bě tón pſchilubjenu kraj.

Pſchi rjaných brjohach rěki ſmějachu ſo na njeho ſybole ſuſi; w ſeřčinach ſradowachu ſo ſe ſpěwom rjane ptacžki; pilne počolkli hromadžachu ſi ſwětlow měd; na kromje haja paſyňku ſo ſorný w dobrém poſku, a ſlóncežko hladasche ſe ſpodobanjom na tón rjanu kraj.

Tu ſo jemu wutroba ſawjeſzeli, a wón ſ radosečivym hložom wotſje ſhroni: „Ach, tu ſo mi ſubi, wulž ſubi. Tu budže ſo Lubinzy tež ſubiež a tež jeje nanej. Tu ſebi wobydlenje ſtaju;

tu ſo ſahydlimy. Hlaſ džě, niežea ta wokolina njeje; ſchtó wě, hacž je tu hdnyž žana čzlowjska noha ſtupila!“

* * *

Hdnyž bě ſebi wſchitko derje wobhladał, naſtaji ſo wróčzo, ale předy hacž domoj, ſi Lubinzyne mu nanej. Temu roſpowjeda wſchitke bohatſtwa a wožebnoſeže namakaneho kraja. Wón roſestaja jemu to ſi tak ſahorjenej rěču, ſo ſo Dubanowe myžle hnuchu a ſo jemu po tymi wukhwalemym kraju ſachy, tak ſo džesche: „Dha mje do tych stronow dowjedž, ſo ſe ſwojimaj wočomaj widžu, hacž wſchitko tak je kaž ſwědečiſch. Je-li ſe wſchém tak, kaž prajich, ſefkadháž eži býrny ſwazny džen!“

A hdnyž Duban, wot Lubina pſchijwiedženy, tajku wježelu a plódnu krajinu pſched ſobu wuhlada, ſawola wón nimale je ſamym hložom kaž Lubin: „Ach, tu ſo mi ſubi, rjeñjcho ſubi, dyžli doma w mojej župje, hdžej mam jenož pěſknizy a bahniſcheza a khójny. ſow je tebi pſchestrén wulka doſež, a hiſcheze druhim ſobu. Haji, hdnyž ſo tu ſahydlisch, pſchicžahnii tež ja ſemi. Schtomy a trawa mi poſkaže, ſo je tu tuežna pjerſchež a pôda. Hdnyž lež ſpushezamy, mam ſi dobre paſtiwicheza a plódne pola.“

Hdnyž ſo Lubin je wſchém ſublom ſi dotalneho domu ſebra, ſzahny ſo tež Duban ſi zyžnym ſplahom ſobu.

A tak buſchtej na podnožach luboſueje horu nowej ſydle ſaloženej. Tam, hdžej běſche předy ſi wólschemi wſcho ſarofežene, natvari ſebi Duban nowe domy, kotrejž Woleſchniza rěkaſhu. A druha wjež, Lubinowe ſydlischę, doſta mjeſno Lubij. Dženpa wona Starý Lubij rěka, ſi kotrehož hakle je poſdžiſho město Lubij ſrostlo.

Ale pſchecžo Lubij?

Schtož je Dubanowe ſahydlischę bylo, njemohlo to Dubanež ſrakcž? Njeđyrbjeli Lubinowemu ſaloženju Lubinez ſrajičž? Po ežim dha mjeſno Lubij?

Někotſi takle wukladuſa:

Lubin je, rjane ſtrony wohladawſchi, radosečiwo ſanjeſz: „Haji, tu ſo mi ſubi!“ A tež Lubinzy ſan je rjeſz: „Tu ſo mi ſubi.“ A tež Lubinka ſem pſchischedſhi je ſwježelena ſrajiča: „Tu ſo mi tak pſche wſcho ſubi!“

S teho je mjeſno Lubij date.

Saſho druſh takle měnja:

Prěni ſaložer je Lubin byl, a Lubinka je ſuba hwěžka jeho dufše byla. A po jejú mjenje měſtno Lubij rěka.

A tež hiſcheze druhe wukladowanja ſo ſtýlſha. Schtó móhlo to njeđwělowne wujaſnicž? My to njebudžemy. Njech ſi tým je, kaž chze.

My jenož pſchejem: Njech wſchitkim ſi tu bydla Božje žohnowanje ſe, ſo ſo jím tu na ſemi ſubi. Njech ſu tež w pobožnoſeži živi, kaž ſo to jandželam ſubi, ſo po ſemſkim wotěženju do kražneho raja pſchiridu, hdžej budže ſo ſbóžnym dufšam pola Boha do wěčnoſeže ſubiež.

Wſchelake ſi bliſka a ſi daloka.

— My hiſcheze junfróž lubych Sſerbów na ſwjetdženj ſwonkovneho miſionſtwa ſedžbliwych ežimy, kotrejž budže ſo daſli Bóh pſchichodnu wutoru, 10. julija, w Nježwacžidle ſwjetcžiež. Na ſerbskim ſwjetdženſkim ſemſchenju, kotrejž ſo popoſlonju w 2 hodž. ſapocžnje, budže knjes ſarař Waltar ſi Wózlinka pſedowacž. Na němſkim ſemſchenju, w 4 hodž., ſiněje knjes miſionſki direktor ſe Schwarz pſedowanje. Wón je wodžer naſcheho Lipſczanskeho miſionſtwa a je w ſwojim čaſku ſam w Indiſkej na miſionſkých ſtažiach pucžoval. Duž, ſubi Sſerbia ſi wokolnoſeže, njekomdžče ſo, rjany ſwjetdženj wophtač. Do Nježwacžidle jeſdži želesniža. Duž je lohko, tam tež ſi dalschich wožadow dojecž. Miſionſki ſwjetdženj je ſo tež tak poſložil, ſo ma ratař derje kchwile, woteńč; pſchetož ſynewe žně ſu nimo a rožkowé ſo hiſcheze ſapocžale njejkvi. Duž, ſubi Sſerbia! naſtajm ſo wutoru do Nježwacžidle na miſionſki ſwjetdženj. Bóh pak chzyl dacž, ſo by ſo ſwjetdženj derje poradžil!

— Lužiske provinzialne towarſtvo ſa ſnutſkowne miſionſtwo ſwjetcžesche ſaňdženj ſchtwört ſwój ſetný ſwjetdženj w Bjarnacžizach. Na ſwjetdženſkim ſemſchenju, kotrejž ſo w 1/4 h. ſapocža, mjeſeſche knjes tajny zyrkwinſki radžicžel ſwjetdženſke pſedowanje. Po ſemſchach mjeſeſche ſo w hoſčenzu ſhromadžiſma. Tu rěčachu wſchelazh rěčnižy wo wažnoſeži ſwjeteho ſlutka miſionſtwa, mjeſi nimi tež knjes ſarař rycer ſakub ſi Nježwacžidle, kotrejž je w tu

khwili wodžer nasheho provinzialnego towarzstwa, dokelž je psched-
šyda towarzstwa, knies hamtski hejtman, hischeze khorowath
a k swojemu wuhojenju w dalołosezi pschebywa.

— Evangeliske lutheriske towarzstwo „Božeho kaſeza“, kotrež
so ja evangeliko-lutherisch kſcheczianow, kotsiž w roſpróſchenju
mjes druhowériwimi bydla, stara, k̄wječeſe ſwój ſwiedžen
we Wjasoñy hrjedu 4. julija se ſwiedženjim kemſchenjom a fe
ſjawnnej ſhromadžisnu, w kotrež evangeliſko-lutheriske duchownych
ſ roſpróſchenja wo duchownej nusy ſwojich woſhadnych powjedasche.

— Nasch lubowaný kral Albert běſche ſažo w poſledních
tydženjach khorowath. Po nowiſhich powjesczach pak je nětko
ſtrach nimo a so ſi jeho ſtrouſcju džen a bôle poſepchuje.
Wſchitkem jeho poddanam nutra proſtwa ſi wutroby klinči: Boh
ſožerž nam naſheho droheho krala hischeze dolhe lěta po ſwojej
milosći ſ ſbožu naſheho luda a kraja!

— W Radſchowje ſměje ſo pschichodnu njedželu zyrlinski
koncert, na kotrejž ſławni ſpěvarjo a hudebniz wuſtupja. Duž
je ja wſchitkem ſ Radſchowſkeje a ſe ſuſhodnych woſhadow dobra
ſkładnoſć, rjanu zyrlinski hudebnu ſlyscheſz. Šapocžatk popo-
dnju w 4 hodž.

— Jako nowy hamtski hejtman ja Lubijſki woſrjeſz je ſo
pónđelu pschipoldnu pſches woſrjeſneho hejtmana ſe Schlieben knies
hamtski hejtman ſ Karlowiž ſapofaſal.

— Grudnje je ſo woſakej ſechlo, kotrež w Pirnje pola
artilleriskeho regimenta ſluži. Wón jako rekrut ſeňdženu naſymu
do regimenta ſastupi. Nětko je ſo po dolhim pschepytowanju
wopofaſalo, ſo wón němſki poddan njeje, ale awſtriski. Duž je ſo
wón, 3/4 lěta pola ſakſkeho wójska ſluživſhi, puſcheſzil. Tónle čaſ
ſo jemu ani njeſchilicži. Wón budže najſkerje w blízſchim čaſu
w awſtriskim wójsku ſwój zhlý ſakoniſki čaſ ſuſlužicž dyrbjecž,
hač runje jeho žana wina niſtrjechi, ſo je ſo wěz taſle zoſala.

— Grudna wěroſć je, ſo ſu Chinesojo naſheho němſkeho
poſlanza ſ Ketteleru w Pekingu na hažny ſtónzowali. To je naj-
čejeſche ſranjenje poſchitkomeho ludoweho prawa, kotrež ſebi
frute wotpotučenje žada. Zufobnita, kotremuž je ſo ſakitanje
a wěſtoſć jako ſastupjerzej jeho luda ſwiatocžne ſlubila a
kotrež ſo na ſprawnoſć tajkeho ſlubjenja ſpuſcheſz, w zuſym kraju,
hdež ſchlita nima, ſtónzowacž, je njeſnicžomnoſć, ſo wjetſcha bycž
njemóže. Jeho frej ſebi frute khostanje žada. To je tež naſch
khezor wuprajil. Čeſcz naſheho luda ſebi žada, ſo my tónle
njeſdželaný chineski lud powuzimy. Duž je móžno, ſo ſo Chinje
ſjawnia wójna pschipowjedži.

500 lětny narodny džen Jana Gutenberga.

Po wſhem ſwěcze ſpomina ſo w tuthy dnjach na 500 lětny
narodny džen Jana Gutenberga. W Straßburgu ſteji na ſahrod-
niſkim torhochęzu rjanu pomnik teho ſaſlužbneho muža. Wón
w ruži bibliju džerži a delkach na pomniku ſteji napiſmo ſ historije
ſtvořenja ſwěta: „N bu ſwětlo!“ Lépscheho poſhwalenja ſo
knihicžicžerſtu wſchinjescz njeſože. Wſchetož nowe wunamakanje
bu noſher nowe wotučeneho duchowneho živjenja.

Gutenbergowe narodne lěto je pječza 1400 bylo. Wón je
ſo pječza w Mochočzu narodžil. 1424—1438 ſeňdže ſo
w Straßburgu ſ někotrymi mužemi, ſo by ſchpihele dželaſ a
ſamjenje čeſkaſ. Tehdom drje činjeſche tež prenje poſpyth ſe
ſamowunamakanej praſku knihi čiſhceſz. Ale to běchu ſame
poſpyth. Wě ſo wobraſh a kharth k hraczu ſo dawno hido
čiſhceſzachu. Wobraſh ſo na drjewowe taſliczki wureſachu, ſo
ſ barbu poczehnjetu a potom ſo wotciſhceſzachu. Tež bibliſke
wobraſh ſo tajke wotciſhceſzachu. Sſamo roſjaſnija ſchtuežka by
ſo ſpody ſtaſila. Tak naſta w lěče 1420 prenja biblija ſ wobra-
ſami, tak mjenowana „biblia pauperum“ t. r. biblija khudyh.
Wona mějeſche 40 wobraſow a ſo ſa tunje pjenjeſh wot khudyh
kuſowasche, hdy by hewak zhlé ſamoženje k temu nusne bylo, ſebi
bibliju ſupicž.

Na tu myſzl, ſo móhle ſo na tole waschnje zhlé knihe čiſhceſz,
hač dotal hiſhceze ničto pschischoł njebeſche. Gutenberg by naj-
prjedy na hladke taſliczki ſ bukoweho drjewa ſlowa wureſal, je
ſi čornikom namaſal a potom na papjeru wotciſhceſzal. To by
potom rjanu psalm pſched nim čiſhceſzach ſtejal a wón by jón tak
husto wotciſhceſz móhle, kaž by ſo jemu ſeſhylo. Ale hdy by
wón zhlé knihe čiſhceſz chzyl, by wón telko taſliczkom nareſacž
dyrbjal, kaž wjele běchu knihe ſtronow mèle. To běſche hoſrſke

dželo. Duž pſchiūdze wón na tu myſzl, kóždy piſmik ſam ſa ſo
wureſacž. Wón k temu male ſchtabif ſ bukoweho drjewa wſa
(teho dla němſki: „Buchſtabe“ t. r. ſchtabit ſ bukoweho drjewa) a
wožrjedž ſchtabika džerku ſčini, „buchſtab“ — piſmiki k ſlowu
ſestaja, pſches džerku nitku pſchezeze a ſlowo hromadže ſwiaſa.

Wiſmiki wſchak běchu bórſy dodzeržane. K temu běſche to
wulka próza, telko piſmikow ſ drjewa wureſacž, ſelkož běſche ſa
wulke knihe nusne. Duž činjeſche piſmiki ſ ſowa, ſlowa a zyna.
Wón by piſmiki ſ možaſa wureſal a ſlowo horje ſimyl. Nelko by
wón ſ tym prózy nalutował.

Mjes tym běſche wón Straßburg wopuſchęſzil a ſo do Mohucža
pſcheſydlil. Dokelž ſam ſamoženja njeſejeſche, ſjednocži ſo
ſi bohatym Janom Juſtom, kiz jemu pjenjeſh požewaſche, ſo by
móhli čiſhceſzernju ſaložicž. Poſdžiſho Juſtowu pſchichodny ſyn,
Petr Schöffer pſchistupi. Wón ſebi hischeze lepsche hotowanje
piſmikow wumyſli. Wón do worzloweho ſchtempla piſmik wudyrí,
jo wysche ſtejeſche; tónle ſchtempl by do kopora abo možaſa
wudyrí, ſo by piſmik nuts ſciſhceſzerny byl. Tam by wón potom
te piſmiki wulal. Tak by kheſſje wjele piſmikow hotowych wulal
a to piſmiki běchu rune a wótre byle.

To je rjane ſnamjo ſa Gutenberga, ſo ſebi wón wot ſpočatka
na to myſblesche Božemu ſlowu ſwoje wuměſtvo ſlužowne
ſeſzincž. 1452 ſapocža ſ čiſhceſzom biblije a 1455 ju dokonja.
Alle tón čiſhceſz běſche jara drohi. 1457 wocžiſceſzji pſalmu a 1461
ſažo zyku ſačzansku bibliju. Ludžo ſo džiwachu, hdyž bibliju
w pſchirunaju ſa tunje pjenjeſh doſtachu. Majcežſho běchu
mnicha potrjecheni. Woni běchu hacž dotal bibliju wotpiſowali a
ſa drohe pjenjeſh pſchedawali. Woni buchu roſhorjeni a ſatamachu
nowe wunamakanje jako čertowſki khumſcht a myſzl roſſchérjachu,
ſo Juſt w towarzſtwje ſ čertom ſteji.

Gutenberg ſo napoſledku hubjenje ſeňdže. Juſt jeho wo
wſchón dobytk ſjeba a jemu ſkonečnje čiſhceſzernju přeſz wſa.
Bjese wſchek ſredkov ſo Gutenberg ſažo do Straßburga wobroči.
Hdyž buſhtaj Juſt a Schöffer jara bohataj, wón horku nuſu
čerpiſeſche. Wón běſche wſchón ſadwelowany. Škonečnje móžeſche
w Mohucžu nowu čiſhceſzernju ſaložicž. Ale dokelž ſo nowe
wuměſtvo tež druhdze roſſchérjesch, to njeđozpi, czehož běſche ſo
nadžal. Wón wumrje 1468 khudy a potřebny pſches ſrudny wot-
žud, kotrež běſche ſ nim ſchol čaſ jeho živjenja.

Nowe wuměſtvo ſročeſche dobyjeřiſzy pſches wſchón ſwět.
Hdyž pak my čitamy w ſwojej bibliji a čitamy w naſchim lubym
„Pomhaj Boh“ abo w druhich rjaných kniħach, chzemž ſo na teho
muža dopomnicž, kiz je pſches ſwoje wunamakanje a roſmýſlenje
čzlowieſtwu tule wulku trajnu ſaſlužbu wopofaſal. Jeho wopom-
nječo wostań w bohatym žohnowanju!

Hudanecžlo.

Kotry kij doby ſa jenu jenicežku nōz liſcze, ſeženje a plody?
[In haouoraz]

Dalische dobrovólne darh ſa wbohe armenisle ſkyroty:

S Bułecžanskeje woſhad:

Libichowa ſ Pomorz	3 hr.
Kowarck ſ Kołwasz	2 =
Wjeliz ſ Wajiz (knježnja)	10 =
Kruwiażow ſ Rodez	2 =
Sſokolina ſ Rachlowa	1 =
Kowar	1 =
Wjela ſ Wadez	5 =

Hromadže: 24 hr.

W mjenje wbohich ſkyrotow praji wutrobný džak

Gólcž, redaktor.

„Pomhaj Boh“ njeje jenož pola kniesow
duchownych, ale tež we wſchek pſche-
da warńjach „Sſerb. Nowin“ na wſach
a w Budyschinje doſtacz. Na ſchtwórcz
ſeta placzi wón 40 np., jenotliwe čiſbla
ſo ſa 4 np. pſchedawaju.